

Znalecký ústav bezpečnosti a ochrany zdraví, z.ú.

ANALÝZA A PODPORA ROZVOJE KOMPETENCÍ DĚTÍ V OBLASTI BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Sp. značka:	404-033/2020
ID projektu:	TL03000213
Manažer projektu:	PhDr. Barbora Loudová Stralczynská, Ph.D.
Autorský tým:	doc. RNDr. Mgr. Petr A. Skřehot, Ph.D., MSc. Ing. Jakub Marek, MSc. RNDr. Ing. Marcela Skřehotová Ing. Kateřina Marková Bc. David Vancl, DiS.
Datum:	9. 9. 2020
Verze:	1

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Anotace

Tento dokument shrnuje výstupy provedené odborné rešerše právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech. S ohledem na specifické zadání tohoto dílčího úkolu projektu LAGRIS, bylo čerpáno výlučně z českých zdrojů.

Použité zkratky a symboly

Zkratka	Význam
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BOZŽ	bezpečnost a ochrana zdraví žáků
ČSN	česká technická norma
ČSÚ	Český statistický úřad
EHP	ergonomie a hygieny prostředí
KŘ	připravenost na mimořádné provozní stavy a krizové situace
MPBP	místní provozní bezpečnostní předpis
NV	nařízení vlády
OOPP	osobní ochranné pracovní prostředky
PO	požární ochrana

Obsah

Anotace	2
Použité zkratky a symboly	2
1. Úvod	5
2. Obecné požadavky na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků	7
2.1. Předcházení rizikům.....	8
2.2. Úkoly školy v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví.....	9
2.3. Péče o prostředí ve školách, hygienu a ergonomii interiérů.....	10
2.4. Poskytování první pomoci.....	11
2.5. Výchova, vzdělávání a motivace k bezpečnosti a ochraně zdraví.....	11
2.6. Kontrola plnění úkolů souvisejících se zajištěním bezpečnosti ve školách.....	12
2.7. Řešení úrazů dětí a žáků.....	13
2.7.1. Povinnosti školy při úrazu dítěte nebo žáka.....	13
2.7.2. Odpovědnost za škodu v důsledku úrazu dětí a žáků.....	14
3. Bližší požadavky na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků při výuce a souvisejících činnostech	16
3.1. Školní řád a ostatní vnitřní předpisy školy.....	16
3.2. Omezení pro činnost dětí a žáků.....	16
3.3. Informování dětí a žáků.....	17
3.4. Zdravotní způsobilost dětí a žáků.....	17
3.5. Uvolňování dětí a žáků z vyučování.....	18
3.6. Zajištění dohledu a dozoru.....	19
3.7. Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků.....	20
3.8. Sportovní a pohybové aktivity.....	21
3.8.1. Praktické vyučování a praktická příprava.....	22
3.8.2. Tělesná výchova.....	22
3.8.3. Výuka plavání.....	23
3.8.4. Lyžařský výcvik.....	23
3.8.5. Sportovně turistické kurzy.....	25

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

3.8.6. Koupání	26
3.8.7. Bruslení	26
3.9. Ostatní činnosti prováděné mimo školu.....	27
3.9.1. Chůze po pozemních komunikacích.....	27
3.9.2. Jízda na jízdním kole.....	29
3.9.3. Účast na soutěžích a přehlídkách mimo školu	33
3.9.4. Zahraniční výjezdy	34
4. Zabezpečení chodu škol a školských objektů	35
4.1. Zajištění požární ochrany	35
4.2. Bezpečnost technických zařízení a vybavení školských objektů.....	36
4.3. Přípravenost na mimořádné provozní stavy a krizové situace.....	37
5. Použité zdroje	39

1. Úvod

V České republice jsou úrazy nejčastější příčinou úmrtí dětí, mladistvých i mladých dospělých. Podle veřejně dostupných statistik (např. Frišová a kol., 2006) se v celých 38,2 procentech zraní doma. Nejčastěji při obyčejném klopýtnutí nebo pádu z výšky větší než 1 metr. Alarmující je také vysoký výskyt kontaktu s horkou tekutinou, který v žebříčku zaujímá čtvrté místo. Výsledkem domácího úrazu je s největší četností v 10,9 % otřes mozku, v 9,1 % otevřená rána a v 3,7 % zlomenina v oblasti lokte. Hned za domácími úrazy jsou s 21,9 procenty úrazy sportovní, s 11,6 % úrazy dopravní a s 9,4 % úrazy školní (Truellová, 2008).

Každoročně skončí hospitalizací asi 30 000 dětských úrazů, přičemž zhruba 110-150 dětí na jejich následky zemře. Jedná se o zbytečně ztracené lidské životy, neboť v drtivé většině případů jim bylo možné předejít. A zdaleka to nejsou jen dopravní nehody, ale spíše úrazy, které souvisejí s běžnými životními situacemi a volnočasovými aktivitami (např. sport, koupání apod.). Proto také celková incidence dětských úrazů není během roku rozložena rovnoměrně. Během léta je asi o 15 % vyšší než v jiných měsících, což odráží i tu skutečnost, že děti o prázdninách tráví hodně času bez dozoru dospělých. Velmi trefně tento problém popsal už v roce 2015 Ladislav Dušek, šéf Ústavu zdravotnických informací a statistiky, který v rozhovoru pro Portál Zdravotnický deník uvedl: *„Když si vezmete, jak velká mediální pozornost je věnována dětské onkologii, tak toto je segment medicíny, který představuje pro dětskou populaci o jeden až dva řády vyšší nebezpečí, a přitom je z velké části preventabilní.“*

Přítom účinný přístup pro předcházení úrazů známe již téměř sto let. Počátkem 30. let 20. století. H. W. Heinrich, co by vyšetřovatel americké pojišťovny Travelers Insurance Company, provedl analýzu více jak 50 tisíc nehod a úrazů a zjistil, že těžkému zranění nebo smrti předchází tisíce skoronehod vznikajících ze stejné příčiny (tzv. první Heinrichův postulát). Následně své závěry rozšířil o další empiricky zjištěný (druhý) postulát: *„Smrtelné úrazy a velké havárie jsou výsledkem nebezpečných činností a nebezpečných podmínek, přičemž lidé způsobují mnohem více nehod, než nebezpečné podmínky“*. Statisticky prokázal, že až 95 % z veškerých těchto událostí je způsobeno nebezpečným jednáním, přičemž selhání lidského činitele je přímou příčinou vzniku 88 % všech nehod. Nutnost kultivovat chování lidí proto označil za klíčový faktor v prevenci úrazů a konstatoval, že jedinou možností je cílená osvěta a vzdělávání zaměřená na osvojování si pravidel bezpečné práce (Skřehot a kol., 2009).

Dnes se této filozofii říká kultura bezpečnosti. Zjednodušeně ji lze popsat, jako určitý celek osvojených vzorců chování, myšlení a skutkového jednání jednotlivců v dané komunitě, které vedou k přesvědčení, že bezpečnost a ochrana zdraví je nejvyšší prioritou. Účinné snížení rizik úrazů tak na straně jedné nutně zahrnuje odpovědný přístup jednotlivců a na straně druhé snížení příležitostí ke vzniku skoronehod v důsledku řetězení lidských chyb nebo působením vnějších faktorů. Skoronehodou se přitom rozumí taková nebezpečná situace, která mohla vést k vážným důsledkům na zdraví, ale jen šťastnou shodou okolností ke zranění nedošlo.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Z pohledu řešení tohoto výzkumného projektu máme na mysli chování dětí. Skoronehoda v podobě zvrhnutí hrnku s horkým nápojem ze stolu nebo pád dítěte ze stromu může skončit závažným zraněním. Přitom se jedná o situace, které se sice ve většině případů obejdou bez následků, ale opakují se, což je nebezpečné.

Na základě známých statistických dat lze odhadovat, že ročně jsou české děti atakovány nejméně 10 milionům skoronehod. Jelikož v ČR žijí cca 2 miliony obyvatel ve věku do 18 let, je každý z těchto mladých lidí každoročně vystaven v průměru 5 skoronehodám, tedy zhruba pěti kritickým okamžikům, kdy může dojít k jeho vážnému zranění nebo úmrtí. Pravděpodobnost, že dojde k úmrtí dítěte nebo mladistvého v důsledku úrazu tak v současnosti v České republice dosahuje hodnoty $1,5 \cdot 10^{-4}$, což je hodnota 2x vyšší, než je pravděpodobnost úmrtí člověka při dopravní nehodě ($7,3 \cdot 10^{-5}$), resp. 10x vyšší, než je pravděpodobnost úmrtí osoby mladší 18 let v důsledku nehody v silniční dopravě ($1,6 \cdot 10^{-5}$) (k výpočtu byly použity údaje ČSÚ k roku 2017).

2. Obecné požadavky na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků

Podle platné právní úpravy jsou školy povinny zajistit bezpečnost a ochranu zdraví všech osob, které se s jejich vědomím vyskytují v jejich objektech a na jejich pracovištích a při výuce a přímo souvisejících činnostech. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví nejen dětí a žáků při výuce (dále jen „BOŽŽ“), ale vlastně všech osob pohybujících se na pracovištích škol (např. návštěvy, dodavatelé apod.), má mimořádný význam. Školy by proto měly vytvářet podmínky pro prevenci rizik, které mohou vést k ohrožení životů a zdraví. Každá škola by proto měla mít stanoveny konkrétní opatření zohledňující jak požadavky právních předpisů, tak i místní podmínky. Odpovědným zástupcem školy je ředitel, který odpovídá nejen za realizaci výuky, ale také za chod a provoz školy, včetně zajištění BOŽŽ.

Základní požadavky na BOŽŽ vychází z obecně platných právních předpisů České republiky, vybraných technických norem (dále jen „ČSN“) a metodických doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Konkrétně se jedná o tyto předpisy:

- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 91/1993 Sb. k zajištění bezpečnosti práce v nízkotlakých kotelnách, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 341/2014 Sb., o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

- Vyhláška č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 246/2001 Sb. o požární prevenci, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí
- Vyhláška č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění pozdějších předpisů
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, č.j. 37 014/2005-25, ze dne 22. prosince 2005.
- Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti, č.j.: MSMT-1981/2015-1.
- ČSN 73 44 00 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení. ÚNMZ, 2016

2.1. Předcházení rizikům

Škola je povinna soustavně vyhledávat a hodnotit rizika spojená s vykonávanými činnostmi, provozem objektů, používáním technických zařízení, strojů a náradí a také pečovat o kvalitu prostředí a hygienu na svých pracovištích a ve svých objektech. Na základě zjištěných (relevantních) rizik škola navrhuje a přijímá vhodná technická a organizační opatření k předcházení rizikům a pro minimalizaci potenciálních nežádoucích následků vyvolaných jejich působením.

Při hodnocení rizik musí škola brát v úvahu zejména možné ohrožení osob na jejích pracovištích nebo v jejích objektech a dětí a žáků při vzdělávání a přímo souvisejících činnostech. Zároveň bere v úvahu také možné ohrožení ostatních osob, jakými jsou pracovníci externích dodavatelských služeb, návštěvníci škol apod.

Škola musí zjištěná rizika evidovat ve formě seznamu, který je povinna minimálně 1x ročně aktualizovat podle měnících se skutečností.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Při výuce a přímo souvisejících činnostech musí škola přijímat vhodná preventivní opatření s přihlédnutím k věku dětí a žáků, jejich schopnostem, fyzické a duševní vyspělosti a zdravotnímu stavu. Současně je škola povinna zajistit, aby děti, žáci a zaměstnanci nevykonávali zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jejich schopnostem, zdravotní a odborné způsobilosti.

2.2. Úkoly školy v souvislosti se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví

Školy jsou v souladu s právními předpisy a ČSN povinny zajistit plnění úkolů na úseku:

- bezpečnosti a ochrany zdraví žáků při výuce a přímo souvisejících činnostech (dále jen BOZŽ),
- bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci (dále jen „BOZP“),
- bezpečnosti provozu technických zařízení (dále jen „BTZ“),
- požární ochrany (dále jen „PO“),
- ergonomie a hygieny prostředí (dále jen „EHP“) a
- připravenosti na mimořádné provozní stavy a krizové situace (dále jen „KŘ“).

Zajišťovat plnění úkolů v prevenci rizik na úseku BOZP a BOZŽ smějí pouze subjekty nebo osoby, které jsou držiteli platného osvědčení o odborné způsobilosti v prevenci rizik podle zákona č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V případě, že zaměstnanci školy během své práce nakládají s chemickými látkami a směsmi s přiřazenou třídou nebezpečnosti akutní toxicita kategorie 1 nebo 2 podle nařízení (ES) č. 1272/2008 (dříve označované jako látky vysoce toxické), musí nakládání s těmito látkami být zabezpečeno fyzickou osobou odborně způsobilou podle § 44b odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zajišťovat plnění úkolů na úseku PO smějí pouze subjekty nebo osoby, které jsou držiteli platného osvědčení o odborné způsobilosti v požární ochraně podle zákona č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zajišťovat plnění úkolů na úseku bezpečnosti technických zařízení, mezi které patří montáž, uvádění do provozu, opravy, kontroly, revize, zkoušky a plnění, smějí pouze subjekty nebo osoby, které jsou držiteli platného osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti podle zákona č. 174/1968 Sb., ve znění pozdějších předpisů, resp. zákona č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Obsluhovat nízkotlaké plynové kotelny smějí pouze osoby se zvláštní odbornou způsobilostí podle vyhlášky č. 91/1993 Sb.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Povinnosti a odpovědnosti subjektů nebo osob uvedených výše musejí být zakotveny ve smluvním ujednání, přičemž uložené úkoly musí dané osoby provádět osobně anebo prostřednictvím svých odborně způsobilých zaměstnanců.

2.3. Péče o prostředí ve školách, hygienu a ergonomii interiéru

Školy jsou povinny při výuce a přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb přihlížet k základním fyziologickým potřebám dětí a žáků a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj. Tuto povinnost školy naplňují péčí o prostředí ve školských objektech a aplikací vhodných ergonomických zásad a požadavků uvedených ve zvláštních právních předpisech a příslušných ČSN. Zejména se jedná o zajištění:

- vhodného dispozičního a estetického řešení učeben,
- prostor a jejich vybavení pro plánované a spontánní pohybové aktivity a odpočinek dětí a žáků,
- vhodného nábytku přiměřeného fyziologickým potřebám dětí a žáků,
- bezpečného sportovního náradí a náčiní,
- čistého, zdraví neohrožujícího a sociálně přívětivého prostředí ve školských objektech s ohledem na působení možných rizikových faktorů,
- zásobování pitnou vodou a vodou pro osobní hygienu dětí, žáků a zaměstnanců,
- pravidelného úklidu a čištění všech prostor školských objektů,
- dodržování zákazu kouření, pití alkoholu a užívání jiných návykových látek ve všech prostorách školských objektů, vztahující se na všechny osoby, které se zde pohybují.

Za účelem zlepšování kvality prostředí ve školských objektech, hygieny a ergonomie vybavení by měly školy ve spolupráci s odborníky na EHP nebo subjekty zajišťujícími plnění úkolů v prevenci rizik na úseku BOZP a BOŽŽ provádět:

- posuzování nabídek dodavatelů při nákupu většího množství nového nábytku, pomůcek, náčiní a vybavení s přihlédnutím k bezpečnostním, ergonomickým a funkčním vlastnostem těchto výrobků,
- pravidelné kontroly stavu učeben a prostor pro zázemí žáků (zejména tříd, počítačových učeben, tělocvičen, sanitárních zařízení, šaten apod.),
- pravidelné kontroly technického a funkčního stavu školních pomůcek, náčiní a vybavení učeben,

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

- pravidelné hodnocení rizikových faktorů prostředí dle vyhlášky č. 410/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů a nařízení vlády č. 361/2007 Sb., ve znění pozdějších předpisů, včetně jejich měření a následného přijetí vhodných opatření,
- obnovu maleb a nátěrů povrchů podle stanoveného plánu údržby,
- průběžnou kontrolu dodržování zákazu kouření, pití alkoholu a užívání jiných návykových látek ve všech prostorách školských objektů apod.

Vedoucí zaměstnanci škol by měli vést dialog se zaměstnanci školy, žáky a jejich rodiči s cílem získat podněty a připomínky pro další zlepšování stavu prostředí ve školách.

2.4. Poskytování první pomoci

Škola stanoví ve spolupráci se zařízením poskytujícím pracovnělékařské služby potřebný počet, vybavení a vhodné rozmístění lékárníček první pomoci ve školských objektech, a také mobilních lékárníček určených pro použití při akcích konaných mimo školu; minimální obsah lékárníček musí splňovat požadavky vyhlášky č. 106/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Za stav lékárníček odpovídají ředitelem pověřeni zaměstnanci školy, kteří jsou povinni provádět průběžné doplňování předepsaného zdravotnického materiálu a léčiv, resp. jejich obměnu podle doby jejich expirace.

Škola je povinna zajistit, aby se zásadami poskytování první pomoci byli seznámeni všichni zaměstnanci školy. Se způsoby poskytování první pomoci škola seznámí v přiměřeném rozsahu také děti a žáky.

O seznámení zaměstnanců školy, dětí a žáků se zásadami poskytování první pomoci musí být vypracován písemný záznam.

Podle závažnosti úrazu a s ohledem na věk zraněného dítěte nebo žáka, případně další okolnosti, zajistí škola jeho doprovod do zdravotnického zařízení a zpět nebo domů. O události a provedených opatřeních informuje neprodleně zákonného zástupce dítěte nebo žáka. Doprovodem může být pouze zletilá osoba plně způsobilá k právním úkonům, která je v pracovněprávním vztahu vůči škole.

2.5. Výchova, vzdělávání a motivace k bezpečnosti a ochraně zdraví

Škola je povinna do svých školních vzdělávacích programů zahrnout ve vhodné formě i oblast bezpečnosti a ochrany zdraví. Vhodným a účelně zvoleným způsobem učiva z této oblasti, by mělo být u dětí a žáků dosaženo vyššího povědomí o významu pojmů „bezpečnost a ochrana zdraví“ ve všeobecné rovině chápaných jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody.

S ohledem na obsahovou stránku zmiňované oblasti se jedná se o „nadpředmětové“ téma, jehož součástí je mimo jiné dopravní výchova, ochrana člověka za mimořádných událostí,

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

problematika první pomoci a úrazů, prevence sociálně patologických jevů, ochrana před sexuálním zneužíváním apod.

Zřizovatel má právo, po dohodě s ředitelem školy, přispívat k výuce v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví s cílem posilovat u dětí a žáků zájem o uvedené téma.

Ředitel školy vydává školním, resp. vnitřní řád v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Tento řád upravuje podrobnosti k výkonu práv a povinností dětí, žáků a jejich zákonných zástupců a podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí.

Školní, resp. vnitřní řád školy zveřejní ředitel na přístupných místech ve školských objektech, prokazatelným a přiměřeným způsobem s ním seznámí zaměstnance, děti a žáky školy a zveřejní jej na internetových stránkách školy.

2.6. Kontrola plnění úkolů souvisejících se zajištěním bezpečnosti ve školách

Průběžné kontroly dodržování stanovených požadavků na BOZP, BOZŽ, PO, BTZ, EHP a KŘ provádějí vedoucí zaměstnanci školy v rámci své působnosti, popřípadě jiní pověřeni zaměstnanci v souladu s interním předpisem školy. Odpovědnost za provádění těchto kontrol má ředitel školy.

Pedagogičtí pracovníci kontrolují a soustavně vyžadují dodržování předpisů k zajištění BOZŽ a PO, jakož i dodržování ostatních pokynů dětmi a žáky při výuce a přímo souvisejících činnostech.

Subjekty zajišťující plnění úkolů na úseku BOZP, BOZŽ a PO provádějí periodické kontroly ve školách, které jsou zaměřeny na dodržování souvisejících právních předpisů, pokynů zřizovatele, interních předpisů škol, zavedených opatření k prevenci rizik a stav EHP ve školách. Tyto kontroly se provádí ve lhůtách stanovených ředitelem školy, nejméně však 1x za rok. Ideální četnost je 1x 3 měsíce v případě základních škol, resp. 1x 6 měsíců v případě mateřských škol.

O provedených kontrolách se vypracovává zápis, obvykle do požární knihy. Zápis musí obsahovat předmět kontroly, zjištěné závady a návrh vhodných opatření pro odstranění závad včetně termínu jejich realizace. Se závěry kontroly musí být seznámen ředitel školy nebo jiná odpovědná osoba (např. preventista PO). Odpovědnost za realizaci navržených opatření má ředitel školy.

Školy jsou povinny ve spolupráci se subjekty zajišťujícími plnění úkolů na úseku BOZP a BOZŽ provádět ve lhůtě 1x za 12 měsíců prověrky bezpečnosti a ochrany zdraví (dále jen „prověrky BOZ“). Prověrky BOZ zahrnují prověření stavu vedené dokumentace BOZP, BOZŽ a PO a dále provedení fyzické kontroly na pracovištích školy, zahrnující zejména kontrolu školních dílen, laboratoří, skladů, tělocvičen a tělocvičného nářadí a náčiní, školních hřišť, školních pozemků i dalších pracovišť školy užívaných žáky, včetně jejich vybavení. Součástí prověrek je rovněž

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

kontrola vybavení školy prostředky pro poskytování první pomoci, a to jak z hlediska obsahu, tak i lhůt jejich použitelnosti.

Školy jsou povinny provádět prostřednictvím osob se zvláštní odbornou způsobilostí zkoušky a revize používaných technických zařízení. Zkoušky a revize se provádějí v pravidelných lhůtách a v rozsahu dle zvláštních právních předpisů a příslušných ČSN. U tělocvičného náradí a herních prvků (vnitřních i venkovních) se kromě běžných kontrol v hodinách tělesné výchovy nebo při herních aktivitách dětí mateřských škol, provádějí kontroly v rámci prověrek BOZ, a dále i odborné technické kontroly nejméně 1x za 12 měsíců, pokud nestanovil výrobce lhůtu kratší. Tyto kontroly mohou provádět pouze revizní technici tělovýchovného zařízení a dětských hřišť, kteří jsou držiteli příslušného certifikátu od akreditovaného certifikačního orgánu.

Ředitelé škol jsou povinni umožnit orgánům státního odborného dozoru, jakož i kontrolním orgánům odborové organizace (dále jen „inspekční orgán“) provedení kontroly plnění povinností na úseku BOŽŽ, BOZP, PO, BZT, EHP a KŘ podle příslušných právních předpisů. V rámci těchto kontrol je škola povinna poskytovat inspekčnímu orgánu požadované doklady, dokumentaci a informace, vztahující se k zabezpečování BOŽŽ, BOZP, PO, BZT nebo EHP a ve stanovených lhůtách splnit jimi uložená opatření.

2.7. Řešení úrazů dětí a žáků

2.7.1. Povinnosti školy při úrazu dítěte nebo žáka

Úrazem dítěte nebo žáka je úraz, který se mu stal při vzdělávání nebo s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb. Jedná se tedy zejména o úrazy dětí a žáků během výuky, na vycházkách, zotavovacích akcích v přírodě, výletech, zájezdech, exkurzích, při koupání, při výuce plavání, při lyžařském výcviku, na sportovních a turistických kurzech, při účasti na soutěžích a přehlídkách apod. organizovaných školou.

Úrazem dítěte nebo žáka není úraz, který se mu stal na cestě do školy a zpět, nebo na cestě na místo nebo cestou zpět, jež bylo určeno jako shromaždiště při akcích konaných mimo prostory školských objektů nebo pracoviště školy (dále jen „akce konané mimo školu“).

Škola je povinna objasnit příčiny a okolnosti vzniku úrazu na pracovištích školy nebo při výuce a přímo souvisejících činnostech, a to za účasti poškozeného (dítěte nebo žáka), pokud to jeho zdravotní stav dovolí, popř. za účasti svědků. Je zakázáno bez vážných důvodů měnit stav na místě úrazu do doby objasnění příčin a okolností vzniku pracovního úrazu.

Evidence úrazů dětí a žáků se provádí způsobem stanoveným vyhláškou č. 64/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Zápis do knihy úrazů musí být učiněn nejpozději do 24 hodin od okamžiku, kdy se škola o úrazu dozvěděla. Pokud doba nepřítomnosti dítěte nebo žáka v důsledku úrazu přesáhne 2 vyučovací dny, nebo pokud dojde ke vzniku smrtelného úrazu, je škola povinna vyhotovit záznam o úrazu.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Evidence úrazů zaměstnanců a ostatních osob zraněných na pracovištích školy se provádí způsobem stanoveným v zákoně č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcích předpisech.

Ředitel školy ve spolupráci se subjektem zajišťujícím plnění úkolů v prevenci rizik na úseku BOZP a BOZŽ zajistí, aby byly objektivně zjištěny příčiny úrazu a byla přijata opatření proti jeho opakování.

Informace získané při prošetřování jednotlivých úrazů dětí a žáků, při sledování celkové školní úrazovosti a rozborů jejich příčin využívají školy, organizace a orgány, v jejichž působnosti je problematika BOZŽ, k prohloubení preventivní činnosti, a to v anonymizované podobě.

2.7.2. Odpovědnost za škodu v důsledku úrazu dětí a žáků

Podle § 391, odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb. odpovídá za škodu, která vznikla dětem v mateřských školách, žákům základních škol a základních uměleckých škol při vyučování nebo v přímé souvislosti s ním, právnická osoba vykonávající činnost dané školy. Při výchově mimo vyučování ve školském zařízení nebo v přímé souvislosti s ní odpovídá za škodu právnická osoba vykonávající činnost daného školského zařízení.

Náhrada škody se provádí penězi (v Kč) na základě posouzení nároků vznesených zákonnými zástupci nezletilého a míry zavinění ze strany školy a ze strany nezletilého, popřípadě jiných osob, které nezletilému újmu na zdraví způsobily svým úmyslným jednáním proti dobrým mravům (dále jen „jiný viník úrazu“).

Trestně-právní odpovědnost za škodu v důsledku úrazu dítěte nebo žáka nesou za školu ty fyzické osoby, které byly v okamžiku vzniku úrazu povinny vykonávat dohled nad nezletilým (dále jen „dozorující“), anebo které byly za zajištění tohoto dohledu zodpovědné. Odpovědnost těchto osob podle pracovněprávních předpisů tím není dotčena.

Určení odpovědnosti za škodu v důsledku úrazu, který vznikl jako následek jednání nezletilého anebo jiného viníka úrazu, se posuzuje následovně:

- a) prokáže-li se, že nezletilý resp. jiný viník úrazu, byl v okamžiku vzniku úrazu schopen ovládnout své jednání a posoudit jeho následky a dozorující prokáže, že náležitý dohled nezanedbal, odpovídá za vzniklou škodu nezletilý, resp. jiný viník úrazu;
- b) prokáže-li se, že nezletilý resp. jiný viník úrazu, byl v okamžiku vzniku úrazu schopen ovládnout své jednání a posoudit jeho následky a dozorující neprokáže, že náležitý dohled nezanedbal, odpovídají za vzniklou škodu nezletilý resp. jiný viník úrazu a škola společně a nerozdílně;
- c) prokáže-li se, že nezletilý resp. jiný viník úrazu, nebyl v okamžiku úrazu schopen ovládnout své jednání, anebo posoudit jeho následky a dozorující neprokáže, že náležitý dohled nezanedbal, odpovídá za vzniklou škodu škola;

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

- d) prokáže-li se, že nezletilý resp. jiný viník, nebyl v okamžiku úrazu schopen ovládnout své jednání, anebo posoudit jeho následky a dozorující prokáže, že náležitý dohled nezanedbal, není za škodu nikdo odpovědný. V takovém případě je však v zájmu školy učinit se zákonným zástupcem nezletilého písemnou dohodu o zproštění se odpovědnosti a o zřeknutí se nároků na náhradu případné škody vzniklé na obou stranách.

Školy jsou povinny bez zbytečného odkladu projednat vznik úrazu nezletilého nebo zaměstnance školy, posoudit míru odpovědnosti za vzniklou škodu a určit výši uznané finanční náhrady, popř. se škody zcela zprostit. Za projednání úrazu zodpovídá ředitel, který pro tento účel písemně jmenuje úrazovou komisi (dále jen „komise“). Komise by měla být nestranná a měla by být složena z minimálně tří členů.

Kromě okolností uvedených výše v bodě a), b), d), může se škola zprostit své odpovědnosti za škodu zcela jen tehdy, jestliže prokáže, že byly současně naplněny tyto podmínky:

- a) úraz byl způsoben neodvratitelnou událostí nemající původ v provozu, v povaze přístrojů nebo jiných věcí, které byly používány;
- b) úraz nevznikl v důsledku porušení právních povinností školy;
- c) vzniklému úrazu nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat.

V případě, že úraz byl způsoben okolnostmi, které mají provozní původ, nemůže se škola své odpovědnosti zcela zprostit.

Výši uznané finanční náhrady za škodu vzniklou v důsledku úrazu určuje komise na základě písemně vzneseného a objektivně dokladovatelného nároku poškozeného nebo jeho zákonného zástupce způsobem dle zákona č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Za škodu usmrcením náleží pozůstalým jednorázové odškodnění podle zákona č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Závěry jednání komise ředitel školy projedná bez zbytečného odkladu se zákonnými zástupci nezletilého nebo s poškozeným zaměstnancem, resp. s jeho pozůstalými (v případě jeho smrti) a předá jim jedno paré originálu protokolu o projednání úrazu a přiznání náhrady škody.

3. Bližší požadavky na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků při výuce a souvisejících činnostech

3.1. Školní řád a ostatní vnitřní předpisy školy

Škola ve školním řádě stanoví podrobnější pokyny určené dětem a žákům týkající se BOŽŽ dle požadavků příslušných právních předpisů. Zejména se jedná o:

- povinnosti dětí a žáků,
- poučení o možném ohrožení zdraví a bezpečnosti při výuce a souvisejících činnostech,
- informace o omezeních pro činnost dětí a žáků,
- požadavky na zdravotní způsobilost dětí a žáků.

Tyto pokyny musejí být zpracovány v přiměřeném rozsahu a způsobem srozumitelným pro určené věkové skupiny dětí a žáků.

Seznámení dětí a žáků s uvedenými pokyny provádějí pedagogičtí pracovníci na začátku školního roku a dále před zahájením výuky nebo činností mimo školu organizovaných školou. Děti a žáci jsou povinni tyto pokyny dodržovat, a to včetně pokynů udílených pedagogickými pracovníky během výuky nebo ostatních školních činnostech. Neplnění těchto povinností, stejně jako vědomé a úmyslné nebezpečné jednání, ohrožování zdraví ostatních osob nebo snižování účinnosti zavedených bezpečnostních opatření (vč. poškozování bezpečnostních/ochranných prvků technických prostředků), které je dané dítě nebo žák schopen s ohledem na svou duševní vyspělost posoudit, lze považovat za závažné porušení povinností dítěte nebo žáka. Z této situace je pak ředitel školy povinen vyvodit příslušné výchovné/kázeňské důsledky, neprodleně o nich informovat zákonné zástupce dítěte nebo žáka a vyžádat si s nimi osobní jednání.

Problematice BOŽŽ jsou školy povinny věnovat pozornost také v rámci výuky výchovy ke zdraví.

3.2. Omezení pro činnost dětí a žáků

Školy jsou povinny zajistit na všech svých pracovištích zákaz práce s nebezpečnými látkami uvedenými v § 8 zákona č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále s látkami radioaktivními, karcinogenními, vysoce toxickými, toxickým, s azbestem a s výrobky azbest obsahující. S těmito látkami nesmějí děti a žáci přijít do styku ani při praktické výuce nebo akcích konaných mimo školu (např. exkurze, výlety, výcvikové kurzy apod.).

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Školy jsou povinny dodržovat zákazy prací platné pro mladistvé a podmínky, za nichž mohou mladiství tyto práce výjimečně konat z důvodu své přípravy na povolání. Je-li to relevantní, přijme škola pro tento účel samostatný interní předpis.

Pokud školy při vzdělávání organizují praktické vyučování, praktickou přípravu, případně jiné práce, mohou děti a mladistvé žáky zaměstnávat pouze činnostmi, které jsou přiměřené jejich aktuálnímu fyzickému a rozumovému stavu. Před zahájením prací musejí být děti a žáci patřičně poučeni o způsobu bezpečné práce, o zakázaných činnostech a o způsobu používání poskytnutých OOPP. Během práce jsou pedagogičtí pracovníci nebo jiné dozorující osoby povinni děti a žáky soustavně kontrolovat a vyžadovat od nich dodržování stanovených pokynů.

3.3. Informování dětí a žáků

Škola je povinna prokazatelným způsobem seznámit děti a žáky s riziky, které mohou ohrožovat jejich zdraví při výuce a přímo souvisejících činnostech, při školních akcích nebo v bezprostředním okolí školy a se zásadami bezpečného chování. Poučení se provádí vždy před zahájením příslušné činnosti.

Pedagogický pracovník, který seznámení dětí a žáků provádí, je povinen o této skutečnosti učinit záznam (do třídní knihy nebo formou záznamového archu). Obsahem tohoto záznamu musí být zejména informace o rizicích, kterým mohou být děti nebo žáci při vykonávaných činnostech vystaveni, o způsobu bezpečného chování a o zakázaných činnostech. Nabyté znalosti žáků je nutné vhodným způsobem ověřit (např. pohovorem, testem apod.). Děti a žáky, kteří nebyli v době poučení přítomni, je nutné takto seznámit v nejbližším možném termínu.

Zákonní zástupci dětí a žáků mají právo na informace, které se týkají zajištění BOŽŽ při výuce a přímo souvisejících činnostech a při akcích konaných mimo školu. Je v zájmu školy trvale uveřejnit (např. na internetových stránkách školy) veškeré podstatné skutečnosti týkající se BOŽŽ, zejména pak informace o opatřeních přijatých školou s cílem předcházet úrazům, nehodám a šířením infekčních nemocí u dětí a žáků a dále pokyny pro děti, žáky a jejich zákonné zástupce pro účast na akcích konaných mimo školu (např. povinné vybavení pro praktickou výuku, výlety, výcvikové kurzy apod.).

Odpovědnost za komunikaci se zákonnými zástupci dětí a žáků a za zveřejňování informací má v této souvislosti ředitel školy. V případě akcí konaných mimo školu jsou pověřeni pedagogičtí pracovníci (např. vedoucí kurzů, zájezdů apod.) povinni potřebné informace a pokyny k zajištění BOŽŽ sdělit zákonným zástupcům dětí a žáků nejpozději 2 týdny před zahájením akce.

3.4. Zdravotní způsobilost dětí a žáků

Škola je povinna v přiměřeném rozsahu zjišťovat informace o zdravotním stavu dětí a žáků, včetně jejich případných omezení, a brát k těmto skutečnostem zřetel při zajišťování vzdělávacího procesu a přijímání opatření pro předcházení úrazům a jiným újmám na zdraví.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Tyto informace mají důvěrný charakter a každý pedagogický pracovník je povinen o nich zachovávat mlčenlivost. Porušení této povinnosti lze chápat jako porušení pracovních povinností zaměstnance v souladu se zákonem č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Pro účast na některých akcích konaných mimo školu, zejména na škole v přírodě, sportovních a tělovýchovných akcích, výuce plavání nebo lyžařském výcviku apod., je škola povinna vyžadovat doklad o zdravotní způsobilosti, kterou posuzuje praktický lékař pro děti a dorost, který dítě/žáka registruje. Tento lékař v posudku uvede, zda se dítě nebo žák podrobil stanoveným pravidelným očkováním nebo má doklad, že je proti nákaze imunní nebo že se nemůže očkování podrobit pro trvalou kontraindikaci.

Škola je povinna vyžadovat od zákonného zástupce dítěte nebo žáka také písemné prohlášení, že dítě nebo žák nejeví známky akutního onemocnění (např. horečky nebo průjmu), které nebude starší více než 1 den ode dne zahájení akce. Během vlastní akce musejí mít děti a žáci k dispozici také svůj průkaz zdravotní pojišťovny nebo jeho kopii.

V případě, že dítě nebo žák nesplní výše uvedené požadavky, nesmí být odpovědným pedagogickým pracovníkem přijat k účasti na těchto akcích.

Ředitel školy musí zajistit vytvoření vzorových formulářů prohlášení pro často se opakující kurzy či jiné akce, případně je i zveřejnit na internetových stránkách školy.

Škola je oprávněna vyžadovat od zletilých žáků a od zákonných zástupců nezletilých žáků informace o změnách jejich zdravotní způsobilosti a o jejich zdravotních obtížích, popř. o jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávacího procesu nebo pořádání akcí mimo školu. Jakmile se škola o těchto skutečnostech dozví, je povinna neprodleně přijmout adekvátní opatření, souvisejících zejména s poskytováním první pomoci, omezením šíření infekčních onemocnění apod.

3.5. Uvolňování dětí a žáků z vyučování

Ředitel školy může ze závažných důvodů, zejména zdravotních, uvolnit dítě nebo žáka na žádost jeho zákonného zástupce zcela nebo zčásti z vyučování některého předmětu. Žáka se zdravotním postižením může také uvolnit z provádění určitých činností, popřípadě rozhodnout, že tento žák nebude v některých předmětech hodnocen. Konkrétní podmínky, za nichž lze uvolnit z vyučování dítě nebo žáka, stanoví školní řád, případně jiný interní předpis školy.

Ředitel školy je povinen přerušit vzdělávání žákyň z důvodu těhotenství a mateřství, jestliže praktické vyučování nebo praktická příprava probíhá na pracovištích nebo spočívá v pracích zakázaných těhotným ženám a matkám do konce devátého měsíce po porodu podle zvláštních právních předpisů, nebo jestliže vyučování podle lékařského posudku ohrožuje těhotenství žákyň.

3.6. Zajištění dohledu a dozoru

Dohled a dozor jsou pojmy, které se často zaměňují, ačkoli mají poněkud odlišný význam. Dohledem se rozumí provádění stanovené kontrolní činnosti, která je založená na pravidelném osobním kontaktu. Jedná se přitom o činnost občasného (pravidelného) charakteru prováděnou s cílem přesvědčit se, že vše probíhá, jak má. Naproti tomu dozor je soustavná a trvalá zraková kontrola spočívající v pozorování faktického stavu a jeho porovnáním s ideálním. Toto pozorování se uskutečňuje s cílem zajistit dodržování stanovených předpisů, společenských norem, standardů a ujednání.

Dozor se tedy vykonává u dětí předškolního věku. Dozor nad dítětem mateřské školy se vykonává od doby, kdy jej pedagogický pracovník převezme od jeho zákonného zástupce nebo jím pověřené osoby až do doby, kdy je dítě předáno zpět jeho zákonnému zástupci nebo jím pověřené osobě. Předat dítě pověřené osobě lze jen na základě písemného pověření vystaveného zákonným zástupcem dítěte.

U žáků základních škol, zejména dětí, které s ohledem na svůj věk a duševní vyzrálost jsou schopni samostatného jednání a rozhodování, se provádí dohled. Neplatí to ale v případě vykonávání činností se zvýšeným rizikem úrazu (např. provádění chemických pokusů, pobyt mimo školu apod.), kde musí škola zajistit provádění dozoru.

Dohled nad žáky ve škole se vykonává před vyučováním, po vyučování, o přestávkách mezi dvěma vyučovacími hodinami a podle potřeby při přechodu žáků (např. z jedné budovy školy do druhé budovy školy, do školní jídelny, školní družiny apod.). Při zajišťování dozoru nad žáky se postupuje podle rozvrhu dozoru. Jestliže ředitel školy povolí žákům pobyt ve škole před vyučováním, mezi dopoledním a odpoledním vyučováním nebo po vyučování, zabezpečí jejich dozor. Dozor ve škole začíná nejméně 20 minut před začátkem dopoledního a 15 minut před začátkem odpoledního vyučování a končí odchodem žáků ze školy po skončeném vyučování.

Odpovědnost za zajištění provádění dohledu/dozoru má ředitel školy, který deleguje tuto svou povinnost na jednotlivé pedagogické, v odůvodněných případech i nepedagogické, pracovníky. Dohled (například na chodbách nebo ve školní jídelně) se provádí na základě rozvrhu, který stanoví ředitel školy. Rozvrh musí být vyvěšen na takovém místě, aby bylo možno při kontrolní činnosti snadno rozpoznat, který pedagogický pracovník dohled koná. Při vykonávání dohledu/dozoru nad dětmi a žáky berou dozorující osoby v potaz konkrétní místní podmínky a přihlížejí zejména k vykonávané činnosti, věku a rozumovému rozvoji (vyspělosti) dítěte a žáka, dopravním a jiným rizikům.

Osoba provádějící dohled/dozor musí mít potřebnou kvalifikaci a v případě, že se jedná o nepedagogického pracovníka, musí být také řádně poučen o způsobu provádění dohledu/dozoru a svých povinnostech.

Při akcích konaných mimo školu by na jednu osobu zajišťující dozor mělo připadnout nejvýše 15 dětí a žáků. Ředitel základní školy může s ohledem na náročnost zajištění BOZŽ a ve výjimečných případech povolit maximální počet 30 žáků na jednoho pedagogického pracovníka.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

To se však netýká zajištění dozoru při školních akcích, pro které jsou stanoveny specifické požadavky.

Při akcích konaných mimo školu, kdy místem pro shromáždění dětí nebo žáků (dále jen „účastníci“) není škola, začíná dozor 15 minut před dobou shromáždění na předem určeném místě. Po skončení akce dozor končí na předem určeném místě a v předem stanoveném čase. Místo a čas shromáždění účastníků a skončení akce stejně jako jméno odpovědného pedagoga (dále jen „vedoucí akce“) oznámí škola nejméně 1 den před konáním akce zákonným zástupcům účastníků.

Při akcích konaných mimo školu, kdy je ubytování účastníků zajištěno v objektech jiných osob, jsou účastníci povinni dodržovat předpisy a pokyny k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví a předpisy o požární ochraně platné v těchto objektech. Za seznámení účastníků s těmito předpisy stejně jako o stanoveném denním režimu během akce (včetně pokynů pro dobu nočního klidu) odpovídá vedoucí akce nebo jím určený pedagogický pracovník, který o této skutečnosti učiní zápis. Vedoucí akce rozhodne o způsobu provádění dohledu v době nočního klidu. V případě zjištění závažného porušení požadavků na BOZŽ, PO a hygienu ze strany žáka, anebo jeho přestupku proti dobrým mravům (včetně kouření, požívání alkoholu a jiných omamných/psychotropních látek) je vedoucí akce povinen vyvodit příslušné důsledky o vzniklé situaci informovat ředitele školy.

3.7. Poskytování osobních ochranných pracovních prostředků

Není-li možné rizika při práci nebo výuce a s ní přímo souvisejících činnostech odstranit nebo dostatečně omezit technickými či organizačními opatřeními anebo prostředky kolektivní ochrany, je škola povinna poskytnout svým žákům a zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky (dále jen „OOPP“).

OOPP jsou ochranné prostředky, které musí uživatele chránit před riziky, nesmí ohrožovat jejich zdraví, nesmí bránit při výkonu práce a musí splňovat kvalitativní požadavky stanovené zvláštními právními předpisy a příslušných ČSN.

Škola poskytuje OOPP, jestliže to vyžaduje ochrana života nebo zdraví žáků a zaměstnanců zejména před:

- a) nebezpečím překračování přípustných koncentrací škodlivin v pracovním prostředí, včetně nebezpečí havarijních stavů z těchto škodlivin,
- b) nebezpečím bezprostředního styku s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi,
- c) fyzikálními rizikovými faktory, a to zvláště tam, kde je nebezpečí překračování nejvyšších přípustných hodnot těchto škodlivin, nebo kde tyto mohou ztěžovat výuku či práci,
- d) nebezpečím přenosu a šíření nákazy,
- e) nebezpečím úrazu v důsledku mechanického ohrožení, vč. pádu osob a materiálu, popálení, úrazem elektrickým proudem apod.,

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

- f) mimořádným opotřebením a znečištěním pracovního oděvu nebo obuvi zaměstnance vlivem pracovního prostředí.

Při určení typu a množství příslušných OOPP škola vychází z ustanovení zvláštního právního předpisu, popř. nařízení orgánů státního odborného dozoru nebo hygienické služby.

OOPP škola poskytuje podle vlastního seznamu, zpracovaného na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek při výuce a přímo souvisejících činnostech nebo na příslušném pracovišti.

OOPP jsou majetkem školy. Škola je povinna dbát, aby OOPP poskytované žákům, byly ve stavu zaručujícím jejich ochrannou funkci a prostřednictvím určených osob kontroluje jejich řádné používání žáky. Pedagogický pracovník přidělující příslušné OOPP dětem a žákům se v přiměřeném rozsahu přesvědčí, že pochopili princip jejich používání a smysl ochranné funkce.

Zaměstnanci školy, kterým byly OOPP poskytnuty, jsou povinni pečovat o jejich funkční stav, provádět jejich údržbu a čištění. Za účelem stanovení bližších podmínek poskytování OOPP vydá škola vlastní interní předpis.

3.8. Sportovní a pohybové aktivity

Kromě obecných zásad BOŽŽ jsou při některých činnostech vyžadována další zvláštní pravidla. Je tomu tak zejména při výuce některých odborných předmětů (praktické výuce) a při akcích konaných mimo školu. Ve všech takových případech klade škola zvýšený důraz na dodržování právních a ostatních předpisů k zajištění BOŽŽ a školního, resp. vnitřního řádu, dětmi a žáky, jakož i pokynů udělovaných jim odpovědnými pedagogickými pracovníky. V zájmu předcházení úrazům a jiné újmě na zdraví musí být důsledně vyžadováno ukázněné chování dětí a žáků a provádění náležitého dozoru pedagogickými pracovníky.

Před zahájením praktického vyučování, praktické přípravě, sportovních kurzů a jiných činností je odpovědný pedagogický pracovník povinen zkontrolovat, že děti a žáci odložili ozdobné a jiné pro danou činnost nevhodné a nebezpečné předměty (např. náramky, hodinky, náušnice, peacing, řetízky, náhrdelníky, prsteny ozdobné kroužky aj.). Žáci tyto předměty odkládají na určená místa; způsob zajištění předmětů proti odcizení stanoví ředitel ve školním, resp. vnitřním řádu.

Pedagogický pracovník nesmí připustit aktivní účast dítěte nebo žáka na výuce nebo některých akcích konaných mimo školu bez jeho náležitého vybavení stanoveného školou (např. cvičení úbor, obuv, chrániče, ochranná přilba ad.).

Za řádnou organizaci a přípravu sportovních kurzů (tj. lyžařský výcvik, výuka plavání, vodácký kurz apod.) odpovídá vedoucí kurzu písemně určený ředitelem školy. Vedoucí kurzu řídí činnost jednotlivých pedagogických pracovníků a instruktorů výcviku, kteří nejsou pedagogickými pracovníky, popř. jiných dozorujících osob, dbá na dodržování stanoveného plánu výcviku, odpovídá za zajištění požadovaného dozoru nad dětmi a žáky a za dodržení podmínek BOŽŽ během akce.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Pro případ možného vzniku úrazu nebo škody způsobené jednáním účastníků během vícedenních kurzů pořádaných školou (např. lyžařský výcvik, vodácký kurz, kurz horské turistiky, škola v přírodě apod.) je škola povinna uzavřít před začátkem těchto kurzů pojistnou smlouvu pro jednorázové úrazové připojištění dětí, žáků a pedagogických pracovníků a pro pojištění odpovědnosti za hmotnou škodu.

Ředitel školy rozhodne, v jakém rozsahu bude tato pojistná smlouva uzavřena. Přitom musí brát v potaz nejen rizika plynoucí z prováděných aktivit, nýbrž i škody, které zde mohou účastníci kurzů způsobit svým jednáním.

Pokud škola využije pro zajištění organizace některých kurzů externí instruktory výcviku, musí být ve smlouvě mezi školou a těmito osobami zakotveny potřebné pokyny a povinnosti těchto osob pro zajištění BOŽŽ během kurzu. Ředitel školy, popřípadě určený vedoucí kurzu, je povinen ověřit kvalifikaci a způsobilost instruktorů výcviku a v případě nesplnění zákonných povinností s nimi škola smlouvu neuzavře.

Při vícedenních kurzech spojených s pohybovými aktivitami a při pořádání školy v přírodě musí být alespoň jedna z dozorujících osob písemně pověřena ředitelem školy k výkonu funkce zdravotníka. Tato osoba musí splňovat požadavky dle zákona č. 258/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Zdravotník je během akce povinen vést zdravotnický deník a dodržovat další ustanovení tohoto zákona.

Všichni pedagogičtí pracovníci účastníci se dané akce musejí být proškoleni se způsobem poskytování první pomoci při úrazech a zraněních, které lze během akce předpokládat.

3.8.1. Praktické vyučování a praktická příprava

Při praktickém vyučování a praktické přípravě musí být pracoviště a jeho vybavení, včetně pracovních prostředků, zařízení a náradí, v nezávadném stavu. Při samotné výuce musí být dodržovány také obecné předpisy k zajištění BOŽP.

Pokud se praktické vyučování a praktická příprava uskutečňuje u jiné právnické nebo fyzické osoby, musí být ve smlouvě, kterou škola s touto osobou písemně uzavírá, obsažena také ustanovení o opatřeních k zajištění BOŽŽ, včetně přijatých ochranných opatřeních a o odpovědnosti jednotlivých osob.

3.8.2. Tělesná výchova

Při výuce tělesné výchovy škola dodržuje platné rámcové vzdělávací programy a didaktické zásady. Bezpečnost žáků při tělesné výchově zajišťuje odpovědný pedagogický pracovník po celou dobu vyučování. Ve výjimečných případech tento pedagogický pracovník výuku dočasně přerušuje a zajistí dozor jinou dozorující osobou.

Pedagogický pracovník je povinen dávat žákům jasné, přesné a srozumitelné povely a pokyny, kontroluje bezpečnost a funkčnost tělocvičného náradí a náčiní před zahájením výuky. Přihlíží

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

zejména k fyzické vyspělosti žáků, k jejich věku a předchozím zkušenostem. Při pohybových činnostech v přírodních podmínkách je třeba volit terén a překážky úměrné věku žáků, klimatickým podmínkám, rozumovému a fyzickému vyspělosti žáků, s přihlédnutím ke kvalitě výstroje žáků apod.

Pro zařazení sportovních odvětví do výuky, které nejsou zařazeny do školského vzdělávacího programu, musí mít pedagogický pracovník povolení od ředitele školy a dodržovat bezpečnostní pravidla pro danou věkovou kategorii platné v oblasti školního nebo svazového sportu.

3.8.3. Výuka plavání

Výuka plavání se uskutečňuje v zařízeních k tomu určených. Ředitel školy musí ověřit dodržování hygienických podmínek ze strany zařízení určeného pro výuku plavání, odbornou úroveň poskytované výuky a podmínky pro zajištění BOZŽ.

Při výuce plavání se třída na základní škole dělí na skupiny, kde každou skupinu vede jeden vyučující (pedagogický pracovník nebo instruktor plaveckého výcviku). Nejvyšší počet žáků-plavců ve skupině může činit 15 a žáků-neplavců 10. Pro žáky škol a tříd samostatně určených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami se jejich počet řídí zvláštním právním předpisem.

Pedagogický pracovník musí mít přehled o celém prostoru výuky a všech žácích, kteří se výuky účastní. Pedagogický pracovník pravidelně provádí v průběhu výuky kontrolu počtu žáků. Totéž se provádí při jejím zakončení.

Vyučující věnuje zvláštní péči neplavcům. Jejich výcvik se provádí podle možnosti odděleně v bazénu s odpovídající hloubkou vody.

Za BOZŽ při výuce plavání konané ve škole i mimo školu do doby jejich předání instruktorům plaveckého výcviku odpovídají pedagogičtí pracovníci, kteří žáky na výuku plavání doprovázejí.

Ve smlouvách o zajištění výuky plavání uzavíraných s příslušnou plaveckou školou je nutno upravit povinnosti zaměstnanců zúčastněných stran týkající se zajištění BOZŽ a odpovědnosti jednotlivých osob.

Pokud v průběhu výuky plavání nastane situace, kdy není možné zajistit náležitý přehled o všech žácích, je pedagogický pracovník povinen plaveckou výuku přerušit a zajistit okamžité opuštění vodní plochy.

3.8.4. Lyžařský výcvik

Vedoucí kurzu je povinen zajistit organizaci lyžařského výcviku, vhodný objekt pro ubytování účastníků, dopravu, ochranné prostředky poskytované účastníkům školou (např. výstražné vesty) a poučení účastníků o předpisech a pokynech k BOZŽ.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Vedoucí kurzu nejpozději 2 týdny před odjezdem na lyžařský výcvik upozorní účastníky, včetně pedagogických pracovníků na nutnost zajištění bezvadného stavu lyžařského náčiní a ochranných prostředků (zejména se jedná o seřízení bezpečnostního vázání lyží, nepoškozené lyže, lyžařské hole, ochrannou přilbu, brýle apod.). Žáci prokáží bezvadnost svého lyžařského náčiní a ochranných prostředků písemným prohlášením podepsaným jejich zákonným zástupcem.

Účastníci kurzu jsou rozděleni do družstev podle úrovně svých lyžařských schopností, fyzické kondice a zdravotního stavu. Tato hlediska jsou dodržována i v průběhu výcviku, při výběru místa výcviku, za ztížených podmínek, na zledovatělém povrchu, za snížené viditelnosti apod. Zvýšenou pozornost je nutné věnovat výběru terénu pro začínající lyžaře, zvláště s dostatečným prostorem pro bezpečný dojezd.

Jedno družstvo může mít nejvýše 15 členů. V případě účasti žáků se zdravotním postižením se počet členů družstva snižuje vzhledem k charakteru postižení žáků a dalším podstatným okolnostem.

Zpravidla třetí den lyžařského kurzu se doporučuje ze zdravotního hlediska zařadit odpočinkový půlden s aktivním programem a bez lyžařského výcviku.

Lanovky a vleky se používají jen pro organizovaný výcvik. Vedoucí kurzu zajistí řádné poučení účastníků kurzu o všech pravidlech a bezpečnostních předpisech pro jízdu na vlecích a lanovkách.

Během pobytu na horách je nutné sledovat, resp. dodržovat pokyny Horské služby, nevstupovat do zakázaných míst a respektovat výstražné značky. Vedoucí kurzu rozhodne o tom, zda se za nepříznivých podmínek (např. hustá mlha, sněhová bouře, teplota pod -12 °C apod.) výcvik a horské výlety omezí, přeruší či zcela zruší.

Při lyžařském výcviku jsou účastníci povinni používat výstražné vesty a dodržovat pravidla bezpečného pohybu na sjezdových a běžeckých tratích stanovené jejich provozovateli. Při organizaci lyžařského výcviku je nutno dbát na to, aby nedocházelo ke kolizím mezi účastníky výcviku, popř. účastníků s ostatními lyžaři.

V případně běžkařského výletu se skupina řídí pokyny vedoucího přesunu (je určen vedoucím kurzu), který jede v čele. Žáci jedou ve skupině v pravidelných odstupech, které se při snížené viditelnosti zkracují na vzdálenost dle pokynů vedoucího přesunu. V závěru jede vždy zkušený lyžař (je určen vedoucím přesunu). V průběhu akce se průběžně provádí překontrolování počtu účastníků. Totéž se provádí při jejím zakončení. O trase a časovém plánu výletu musí být informován vedoucí kurzu a odpovědný zástupce ubytovacího zařízení.

Uvedené zásady se dodržují přiměřeně i při lyžařském výcviku konaném v hodinách tělesné výchovy v místě nebo blízkosti školy.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

3.8.5. Sportovně turistické kurzy

Před zahájením sportovně turistického kurzu musí být účastníci nejpozději 2 týdny předem informováni vedoucím kurzu o vyžadované výstroji a vybavení. Při nástupu na kurz je určeným pedagogickým pracovníkem provedena jejich kontrola. Bez potřebné výstroje a vybavení nemohou být žáci do kurzu přijati.

Žáci se na začátku kurzu rozdělí do družstev podle výkonnosti. Družstvo má nejvíce 15 žáků, pokud není právními předpisy nebo tímto metodickým pokynem stanoveno jinak.

Počet pedagogických pracovníků nesmí být menší než počet družstev. Kurzy s počtem do 30 žáků musí doprovázet minimálně 1 pedagogický pracovník a 1 další jiná dozorující osoba.

Pedagogičtí pracovníci jsou povinni dbát na úroveň pohybové vyspělosti, předchozí výcvik, výkonnosti a zdravotní stav účastníků. Během kurzu (výletu) přihlížejí k aktuálnímu počasí, zařazují včas a v přiměřené míře přestávky pro odpočinek a občerstvení. O trase a časovém plánu kurzu (výletu) musí být informován vedoucí kurzu.

Před zahájením cyklistického kurzu vydá vedoucí kurzu účastníkům výstražné vesty a poučí je o požadavcích na bezpečnost silničního provozu. Následně ověří výstroj žáků, vybavení žáků (včetně ochranné přilby), technický stav jízdních kol a znalosti žáků o pravidlech silničního provozu, bez jejichž znalosti se žáci nemohou kurzu zúčastnit. Jízdní kolo každého účastníka kurzu musí být vybaveno technickými prostředky v souladu s požadavky vyhlášky č. 341/2014 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V silničním provozu má družstvo maximálně 10 cyklistů, za které odpovídá vedoucí družstva (pedagogický pracovník, instruktor výcviku nebo jiná dozorující osoba). Při jízdě po komunikacích silničního provozu jsou žáci povinni mít oblečenu výstražnou vestu. Trasu přesunu volí vedoucí kurzu s ohledem na výkonnost a zdravotní stav účastníků, na stav a frekvenci dopravy na komunikaci, stav terénu atd. Při přesunech v rámci cyklistického kurzu v silničním provozu musí být na začátku a na konci skupiny jiná dozorující osoba, přičemž minimálně 1 osoba musí být pedagogickým pracovníkem.

Při jízdě na kole jsou cyklisti povinni vést kolo při pravém okraji silnice nebo stanovenou stopou a držet říditka oběma rukama; držet během jízdy v ruce telefonní přístroj nebo jiné hovorové nebo záznamové zařízení je zakázáno.

Vedoucí družstva je povinen být vybaven náradím pro jednoduché opravy závad jízdních kol účastníků, jejichž výskyt lze během kurzu předpokládat.

V dostatečném předstihu před zahájením vodáckého kurzu zjistí vedoucí kurzu stupeň plavecké vyspělosti žáků. Vedoucí kurzu odpovídá za zhodnocení stavu sjízdnosti trasy a stavu lodí. Jeden pedagogický pracovník smí odpovídat nejvýše za 5 kanoí (kajaků) nebo za 2 pramice (rafty). Při obtížnějších podmínkách vedoucí kurzu počet lodí na jednoho pedagogického pracovníka sníží. Žáci musejí mít při plavbě řádně nasazenu plovací vestu; při jízdě na divoké vodě nebo obtížně sjízdných propustech pak i přilbu. Pokud se v průběhu plavby podmínky zhorší nebo se

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

vyskytnou jiné nežádoucí okolnosti ohrožující bezpečnost účastníků, vedoucí kurzu plavbu přeruší nebo ukončí.

Před započítím horské turistiky i při jejím průběhu je odpovědný pedagogický pracovník povinen seznámit účastníky s možným nebezpečím hrožícím v horách. Trasu jednotlivých výletů volí vedoucí kurzu s ohledem na předchozí zkušenosti, fyzickou vyspělost a věk žáků, druh a stav terénu a další okolnosti, které mohou mít vliv na BOZŽ.

Při horských túrách se musí důsledně respektovat aktuální zdravotní stav žáků, aktuální podmínky (zejména povětrnostní), značení a pokyny Horské služby a všeobecně známá bezpečnostní pravidla. Před začátkem túry pedagogický pracovník informuje vedoucího kurzu a odpovědného zástupce ubytovacího zařízení o směru a cíli túry a o předpokládaném čase návratu. Pedagogický pracovník ohlásí těmto osobám, pokud to situace umožňuje, eventuální zdržení. Na horskou túru doprovázejí družstvo nebo skupinu žáků vždy nejméně 2 dozorující osoby, přičemž minimálně jedna osoba musí být pedagogickým pracovníkem.

Horolezecký výcvik, včetně základního kurzu, vede pedagogický pracovník, který odpovídá za činnost instruktora (člena Českého horolezeckého svazu) a za dodržení všech pravidel k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví stanovených horolezeckým svazem.

3.8.6. Koupání

Koupání lze uskutečňovat pouze na vyhrazených místech k tomu určených, kde jsou současně zajištěny i základní hygienické podmínky koupajících a sociální zázemí. Pedagogický pracovník osobně předem ověří bezpečnost místa pro koupání, přesně vymezí prostor, kde se žáci mohou pohybovat (plavat) a učiní taková opatření, aby měl přehled o počtu koupajících se žáků ve skupině. Jeden pedagogický pracovník smí vykonávat dohled nad maximálně 10 dětmi nebo žáky. Pro třídy samostatně určené pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami se tento počet řídí zvláštním předpisem.

Po skončení koupání skupiny žáků a v jeho průběhu pedagogický pracovník kontroluje počet žáků.

3.8.7. Bruslení

Bruslení lze uskutečňovat pouze na vyhrazených místech k tomu určených, kde lze zajistit požadovanou úroveň BOZŽ. Pedagogický pracovník vykonávající dohled je povinen organizovat bruslení tak, aby bylo minimalizováno riziko kolize bruslařů, zejména pak s bruslaři-začátečníky.

Lední bruslení lze provádět pouze na plochách, kde za žádných okolností nehrozí prolomení ledu. Bruslení na ledě na vodních plochách, jakými jsou rybníky nebo vodní nádrže, je proto zakázáno. Během ledního bruslení jsou žáci povinni používat vlastní ochrannou přilbu.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Bruslení na kolečkových bruslích je zakázáno na dopravních komunikacích určených pro silniční provoz. Při bruslení na kolečkových bruslích musí pedagogický pracovník zvolit vhodnou trasu především s ohledem na stav povrchu komunikace, pohyb chodců a jízdních kol. Během bruslení jsou žáci povinni používat vlastní ochranné prostředky (tj. ochrannou přilbu, chrániče kolen a loktů, popř. i rukavice). Při bruslení na veřejných cyklostezkách nebo in-line stezkách jsou žáci povinni používat také výstražnou vestu (poskytuje škola).

3.9. Ostatní činnosti prováděné mimo školu

3.9.1. Chůze po pozemních komunikacích

Pravidla silničního provozu stanovuje zákon č. 361/2000 Sb. V § 53 až 56 jsou uvedeny povinnosti chodců.

Předně, chodec musí užívat především chodníku nebo stezky pro chodce. Chodec nesmí vstupovat na dálnici. Zakázána je také chůze po dálnici a jízda na jízdním kole po dálnici.

Chodec, který nese předmět, jímž by mohl ohrozit provoz na chodníku, musí užít pravé krajnice nebo pravého okraje vozovky. Jiní účastníci provozu na pozemních komunikacích, než chodci nesmějí chodníku nebo stezky pro chodce užívat.

Kde není chodník nebo je-li neschůdný, chodí se po levé krajnici, a kde není krajnice nebo je-li neschůdná, chodí se co nejbližší při levém okraji vozovky. Chodci smějí jít po krajnici nebo při okraji vozovky nejvýše dva vedle sebe. Při snížené viditelnosti, zvýšeném provozu na pozemních komunikacích nebo v nebezpečných a nepřehledných úsecích smějí jít chodci pouze za sebou.

Je-li zřízena stezka pro chodce a cyklisty označená dopravní značkou "Stezka pro chodce a cyklisty", nesmí chodec ohrozit cyklistu jedoucího po stezce. Je-li zřízena stezka pro chodce a cyklisty označená dopravní značkou "Stezka pro chodce a cyklisty", na které je oddělen pruh pro chodce a pruh pro cyklisty, je chodec povinen užít pouze pruh vyznačený pro chodce. Pruh vyznačený pro cyklisty může chodec užít pouze při obcházení, vcházení a vycházení ze stezky pro chodce a cyklisty; přitom nesmí ohrozit cyklisty jedoucí v pruhu vyznačeném pro cyklisty. Osoba pohybující se pomocí ručního nebo motorového vozíku pro invalidy nesmí na chodníku nebo na stezce pro chodce ohrozit ostatní chodce. Nemůže-li užít chodník, smí užít pravé krajnice nebo pravého okraje vozovky.

Osoba pohybující se na lyžích, kolečkových bruslích nebo obdobném sportovním vybavení nesmí na chodníku nebo na stezce pro chodce ohrozit ostatní chodce.

Pohybuje-li se chodec mimo obec za snížené viditelnosti po krajnici nebo po okraji vozovky v místě, které není osvětleno veřejným osvětlením, je povinen mít na sobě prvky z retroreflexního materiálu umístěné tak, aby byly viditelné pro ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Je-li blíže než 50 metrů křižovatka s řízeným provozem, přechod pro chodce, místo pro přecházení vozovky, nadchod nebo podchod vyznačený dopravní značkou "Přechod pro chodce", "Podchod nebo nadchod", musí chodec přecházet jen na těchto místech. Na přechodu pro chodce se chodí vpravo.

Mimo přechod pro chodce je dovoleno přecházet vozovku jen kolmo k její ose. Před vstupem na vozovku se chodec musí přesvědčit, zdali může vozovku přejít, aniž by ohrozil sebe i ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích. Chodec smí přecházet vozovku, jen pokud s ohledem na vzdálenost a rychlost jízdy přijíždějících vozidel nedonutí jejich řidiče k náhlé změně směru nebo rychlosti jízdy.

Jakmile vstoupí chodec na přechod pro chodce nebo na vozovku, nesmí se tam bezdůvodně zastavovat nebo zdržovat. Nevidomý chodec signalizuje úmysl přejít vozovku mávnutím bílou slepeckou holí ve směru přecházení. Chodec nesmí vstupovat na přechod pro chodce nebo na vozovku, přijíždějí-li vozidla s právem přednostní jízdy; nachází-li se na přechodu pro chodce nebo na vozovce, musí neprodleně uvolnit prostor pro projetí těchto vozidel. Chodec nesmí vstupovat na přechod pro chodce nebo na vozovku bezprostředně před blížícím se vozidlem. Chodec musí dát přednost tramvaji.

Chodec nesmí překonávat zábradlí nebo jiné zábrany na vozovce.

Před železničním přejezdem si musí chodec počínat zvláště opatrně, zejména se musí přesvědčit, zda může železniční přejezd bezpečně přejít. Chodec nesmí vstoupit na železniční přejezd v případech, že:

- d) je-li dávana výstraha dvěma červenými střídavě přerušovanými světly signálu přejezdového zabezpečovacího zařízení,
- e) je-li dávana výstraha přerušovaným zvukem houkačky nebo zvonku přejezdového zabezpečovacího zařízení,
- f) sklápějí-li se, jsou-li sklopeny nebo zdvihají-li se závory,
- g) je-li již vidět nebo slyšet přijíždějící vlak nebo jiné drážní vozidlo nebo je-li slyšet jeho houkání nebo pískání; toto neplatí, svítí-li přerušované bílé světlo signálu přejezdového zabezpečovacího zařízení,
- h) dává-li znamení k zastavení vozidla zaměstnanec dráhy kroužením červeným nebo žlutým praporkem a za snížené viditelnosti kroužením červeným světlem.

V případech uvedených v bodě a), b) a c) smí chodec přejít přes železniční přejezd pouze tehdy, jestliže před železničním přejezdem dostal od pověřeného zaměstnance provozovatele dráhy ústní souhlas. V tomto případě je chodec povinen řídit se při přecházení železničního přejezdu pokyny pověřeného zaměstnance provozovatele dráhy. Pověřený zaměstnanec provozovatele dráhy je povinen se na požádání chodce prokázat platným pověřením provozovatele dráhy.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Pro organizovaný útvar chodců, například školní mládeže nebo průvodu, platí přiměřeně povinnosti řidiče podle § 5 odst. 1 písm. b), § 11 odst. 1, § 12 až 16, § 20 až 24, § 25 odst. 1 a 2, § 27, § 28 odst. 1, 2 a 5, § 29 a 30 zákona.

Za snížené viditelnosti musí být organizovaný útvar chodců označen vpředu po obou stranách neoslňujícím bílým světlem a vzadu po obou stranách neoslňujícím červeným světlem. Označení světly může být nahrazeno oděvními doplňky s označením z retroreflexního materiálu.

Organizovaný útvar chodců na mostě nesmí jít jednotným krokem.

Za dodržování povinností odpovídá vedoucí útvaru, jímž může být jen osoba starší 15 let, která je k tomu dostatečně způsobilá.

Organizovaný útvar chodců jdoucí nejvýše ve dvojstupu smí jít po chodníku, a to vpravo; přitom nemusí být označen, jak je uvedeno výše. Pro organizovanou skupinu dětí, které dosud nepodléhají povinné školní docházce, platí ustanovení pro chodce.

Vedoucí organizovaného útvaru školní mládeže nebo organizované skupiny dětí, které dosud nepodléhají povinné školní docházce, je oprávněn při přecházení vozovky zastavovat vozidla.

3.9.2. Jízda na jízdním kole

Podle § 11, odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb. se na pozemní komunikaci jezdí vždy vpravo, a pokud tomu nebrání zvláštní okolnosti, při pravém okraji vozovky. Levý krajní jízdni pruh smí cyklista užít k jízdě, jen tehdy, je-li to nutné k objíždění, předjíždění, otáčení nebo odbočování.

Je-li zřízen jízdni pruh pro cyklisty, vyhrazený jízdni pruh pro cyklisty, stezka pro cyklisty nebo je-li na křižovatce s řízeným provozem zřízen pruh pro cyklisty a vymezený prostor pro cyklisty, je cyklista povinen jich užít.

Na pozemní komunikaci se na jízdním kole jezdí při pravém okraji vozovky; nejsou-li tím ohrožováni ani omezováni chodci, smí se jet po pravé krajnici. Jízdním kolem se z hlediska provozu na pozemních komunikacích rozumí i koloběžka. Cyklisté smějí jet jen jednotlivě za sebou.

Pohybují-li se pomalu nebo stojí-li vozidla za sebou při pravém okraji vozovky, může cyklista jedoucí stejným směrem tato vozidla předjíždět nebo objíždět z pravé strany po pravém okraji vozovky nebo krajnici, pokud je vpravo od vozidel dostatek místa; přitom je povinen dbát zvýšené opatrnosti. To neplatí, odbočuje-li vozidlo vpravo a dává-li znamení o změně směru jízdy.

Je-li zřízena stezka pro chodce a cyklisty označená dopravní značkou "Stezka pro chodce a cyklisty", nesmí cyklista ohrozit chodce jdoucí po stezce. Je-li v místě křížení stezky pro chodce a cyklisty s jinou pozemní komunikací zřízen sdružený přechod pro chodce a přejezd pro cyklisty, použijí se ve vztahu k tomuto sdruženému přechodu pro chodce a přejezdu pro cyklisty pro jednotlivé účastníky provozu na pozemních komunikacích obdobně ustanovení upravující chování těchto účastníků provozu na přechodu pro chodce a na přejezdu pro cyklisty.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Je-li zřízena stezka pro chodce a cyklisty označená dopravní značkou "Stezka pro chodce a cyklisty", na které je oddělen pruh pro chodce a pruh pro cyklisty, je cyklista povinen užít pouze pruh vyznačený pro cyklisty. Pruh vyznačený pro chodce může cyklista užít pouze při objíždění, předjíždění, otáčení, odbočování a vjíždění na stezku pro chodce a cyklisty; přitom nesmí ohrozit chodce jdoucí v pruhu vyznačeném pro chodce.

Vyhrazený jízdní pruh pro cyklisty nebo stezku pro cyklisty může užít i osoba pohybující se na lyžích nebo kolečkových bruslích nebo obdobném sportovním vybavení.

Před vjezdem na přejezd pro cyklisty se cyklista musí přesvědčit, zda-li může vozovku přejet, aniž by ohrozil sebe i ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích, cyklista smí přejíždět vozovku, jen pokud s ohledem na vzdálenost a rychlost jízdy přijíždějících vozidel nedonutí jejich řidiče k náhlé změně směru nebo rychlosti jízdy. Na přejezdu pro cyklisty se jezdí vpravo.

Cyklista mladší 18 let je povinen za jízdy použít ochrannou přilbu schváleného typu podle zvláštního právního předpisu a mít ji nasazenou a řádně připevněnou na hlavě.

Dítě mladší 10 let smí na silnici, místní komunikaci a veřejně přístupné účelové komunikaci) jet na jízdním kole jen pod dohledem osoby starší 15 let; to neplatí pro jízdu na chodníku, cyklistické stezce a v obytné a pěší zóně.

Na jednomístném jízdním kole není dovoleno jezdit ve dvou; je-li však jízdní kolo vybaveno pomocným sedadlem pro přepravu dítěte a pevnými opěrami pro nohy, smí osoba starší 15 let vézt osobu mladší 7 let. Osoba starší 18 let může vézt nejvýše dvě děti mladší 10 let v přívěsném vozíku určeném pro přepravu dětí, který splňuje technické podmínky stanovené zvláštním předpisem, nebo dítě na dětském kole připojeném k jízdnímu kolu spojovací tyčí.

Cyklista nesmí jet bez držení řídicích, držet se jiného vozidla, vést za jízdy druhé jízdní kolo, ruční vozík, psa nebo jiné zvíře a vozit předměty, které by znesnadňovaly řízení jízdního kola nebo ohrožovaly jiné účastníky provozu na pozemních komunikacích. Při jízdě musí mít cyklista nohy na šlapadlech.

Cyklista je povinen za snížené viditelnosti mít za jízdy rozsvícen světlo s bílým světlem svítícím dopředu a zadní svítlnu se světlem červené barvy nebo přerušovaným světlem červené barvy. Je-li vozovka dostatečně a souvisle osvětlena, může cyklista použít náhradou za světlo s bílým světlem svítlnu bílé barvy s přerušovaným světlem.

K jízdnímu kolu se smí připojit přívěsný vozík, který není širší než 900 mm, má na zádi dvě červené odrazky netrojúhelníkového tvaru umístěné co nejbližší k bočním obrysům vozíku a je spojen s jízdním kolem pevným spojovacím zařízením. Zakrývá-li přívěsný vozík nebo jeho náklad za snížené viditelnosti zadní obrysovou červenou světlo jízdního kola, musí být přívěsný vozík opatřen vlevo na zádi červeným neoslňujícím světlem. Jsou-li v přívěsném vozíku přepravovány děti, musí být přívěsný vozík označen žlutým nebo oranžovým praporkem nebo štítkem o rozměru 300 x 300 mm vztyčeným ve výšce 1200 – 1600 mm nad úroveň vozovky.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Technické požadavky na jízdní kola stanoví Příloha č. 12 k vyhlášce 341/2014 Sb., bod C. Jízdní kola musí být vybavena:

- a) dvěma na sobě nezávislými účinnými brzdami s odstupňovatelným ovládním brzdného účinku; jízdní kola pro děti předškolního věku vybavená volnoběžným nábojem s protišlapací brzdou nemusí být vybavena přední brzdou,
- b) volné konce trubky řídítek musí být spolehlivě zaslepeny, např. zátkami, rukojetmi apod.,
- c) zakončení ovládacích páček brzd a volné konce řídítek musí mít hrany buď obaleny materiálem pohlcujícím energii, nebo jsou-li použity tuhé materiály, musí mít hrany o poloměru zakřivení nejméně 3,2 mm; páčky měničů převodů, křídlové matice, rychloupínače nábojů kol, držáky a konce blatníků musí mít hrany buď obaleny materiálem pohlcujícím energii, nebo jsou-li použity tuhé materiály, musí mít hrany o poloměru nejméně 3,2 mm v jedné rovině a v druhé rovině na ni kolmé nejméně 2 mm,
- d) matice nábojů kol, pokud nejsou křídlové, rychloupínací nebo v kombinaci s krytkou konce náboje, musí být uzavřené,
- e) zadní odrazkou červené barvy, tato odrazka může být kombinována se zadní svítlnou vyzařující světlo červené barvy nebo nahrazena odrazovými materiály obdobných vlastností; plocha odrazky nesmí být menší než 2000 mm², přičemž vepsaný čtyřúhelník musí mít jednu stranu dlouhou nejméně 40 mm, odrazka musí být pevně umístěna v podélné střední rovině jízdního kola nebo po levé straně co nejbližší k ní ve výšce 250 – 900 mm nad rovinou vozovky; činná plocha odrazky musí být kolmá k rovině vozovky v toleranci +/-15 st. a kolmá k podélné střední rovině jízdního kola s tolerancí +/-5 st.; odrazové materiály nahrazující zadní odrazku mohou být umístěny i na oděvu či obuvi cyklisty,
- f) přední odrazkou bílé barvy, tato odrazka může být nahrazena odrazovými materiály obdobných vlastností; odrazka musí být umístěna v podélné střední rovině nad povrchem pneumatiky předního kola u stojícího kola; plocha odrazky nesmí být menší než 2000 mm², přičemž vepsaný čtyřúhelník musí mít jednu stranu dlouhou nejméně 40 mm, činná plocha odrazky musí být kolmá k rovině vozovky s tolerancí +/-15 st. a kolmá k podélné střední rovině jízdního kola s tolerancí +/-5 st.; odrazové materiály nahrazující odrazku mohou být umístěny i na oděvu či obuvi cyklisty,
- g) odrazkami oranžové barvy (autožlut) na obou stranách šlapátek - pedálů, tyto odrazky mohou být nahrazeny světlo odrážejícími materiály umístěnými na obuvi nebo v jejich blízkosti a
- h) na paprscích předního nebo zadního kola nebo obou kol nejméně jednou boční odrazkou oranžové barvy (autožlut) na každé straně kola; plocha odrazky nesmí být menší než 2000 mm², přičemž vepsaný čtyřúhelník musí mít jednu stranu dlouhou nejméně 20 mm,

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

tyto odrazky mohou být nahrazeny odrazovými materiály na bocích kola nebo na bocích plášťů pneumatik či na koncích blatníků nebo bočních částech oděvu cyklisty.

Jízdní kola pro jízdu za snížené viditelnosti musí být dále vybavena následujícími zařízeními pro světelnou signalizaci a osvětlení:

- a) světlometem svítícím dopředu bílým světlem; světlomet musí být seřízen a upraven trvale tak, aby referenční osa světelného toku protínala rovinu vozovky ve vzdálenosti nejdále 20 m od světlometu a aby se toto seřízení nemohlo samovolně nebo neúmyslným zásahem cyklisty měnit, je-li vozovka dostatečně a souvisle osvětlena, může být světlomet nahrazen svítlnou vyzařující světlo bílé barvy s přerušovaným světlem,
- b) zadní svítlnou vyzařující světlo červené barvy, podmínky pro umístění této svítlny jsou shodné s podmínkami pro umístění a upevnění zadní odrazky podle odstavce 1 písm. e); zadní svítlna vyzařující světlo červené barvy může být kombinována se zadní odrazkou červené barvy podle odstavce 1 písm. e); zadní svítlna vyzařující světlo červené barvy může být nahrazena svítlnou s přerušovaným světlem červené barvy a
- c) zdrojem elektrického proudu, jde-li o zdroj se zásobou energie, musí svou kapacitou zajistit svítivost světel podle písmen a) a b) po dobu nejméně 1,5 hodiny bez přerušení.

Světelná výbava jízdního kola se nepovažuje za výbavu ve smyslu ustanovení § 32 zákona č. 361/2000 Sb.

Je-li jízdní kolo vybaveno pomocným sedadlem pro dopravu dítěte, musí být toto sedadlo pevně připevněno a opatřeno pevnými podpěrami pro nohy dítěte. Sedadlo a podpěry musí být provedeny a umístěny tak, aby nemohlo dojít ke zranění dítěte při jízdě ani k ohrožení bezpečnosti jízdy. Je-li jízdní kolo vybaveno nosičem zavazadel, musí být tento nosič řádně a spolehlivě připevněn a nesmí ovlivňovat bezpečnost jízdy.

Pneumatiky a ráfky nesmí vykazovat trhliny, praskliny a jiné zjevné deformace, které by zjevně narušovaly bezpečnost jízdy.

Jízdní kola uváděná na trh musí mít na snadno dostupném místě rámu trvanlivě vyznačeno dobře čitelné výrobní číslo nebo být vybavena zařízením jej spolehlivě nahrazujícím. Za spolehlivě výrobní číslo nahrazující zařízení se v tomto případě považuje například i elektronický nosič takové informace, který bude pevně spojen s rámem jízdního kola.

Jízdní kola uváděná na trh, pokud nejsou vybavena podle zde uvedeného předpisu, tj. pro jízdu za snížené viditelnosti, musí být opatřena jednoznačným a zřetelným upozorněním v návodu k obsluze, že tato kola nejsou za daného stavu vybavení způsobilá k provozu na pozemních komunikacích za snížené viditelnosti.

Jízdní kolo může být vybaveno dodatečně pomocným motorkem, jestliže

- a) bude nadále zachován původní charakter jízdního kola,
- b) pomocný motorek bude přiměřeně plnit podmínky ustanovení § 19 zákona č. 361/2000 Sb.,

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

- c) jeho výkon nepřesáhne 1 kW,
- d) v případě použití spalovacího motoru, nebude mít takový motor objem válce nebo válců větší než 50 cm³,
- e) maximální konstrukční rychlost nebude vyšší než 25 km.h⁻¹ a
- f) montáž pohonného systému-motor, nádrž paliva nebo akumulátor na jízdní kolo, si nevyžádá zásah na jeho nosných částech.

Pokud vozidlo splňuje všechny výše uvedené požadavky, považuje se pro potřeby této vyhlášky nadále za jízdní kolo.

Jízdním kolem se rozumí i tříkolky a vícekolky, stejně jako vícesedadlová jízdní kola - tandemy a jim podobná vozidla poháněná lidskou silou a určená i k provozu na pozemních komunikacích, jako například koloběžky. Vozidla takto definovaná, jejichž šířka přesahuje 1,0 m, musí být vybavena zdvojeným osvětlením, které musí být umístěno symetricky k podélné ose vozidla, v maximální vzdálenosti 0,2 m od podélné roviny vyznačující šířku vozidla. Jízdním kolem se dále rozumí i jízdní kola s pedály, která jsou vybavena přídavným elektrickým motorem dle přímo použitelného předpisu Evropské unie upravujícího schvalování dvoukolových a tříkolových vozidel a čtyřkolek a dozor nad trhem.

3.9.3. Účast na soutěžích a přehlídkách mimo školu

Škola, která vysílá své děti a žáky na soutěže či přehlídky, zajišťuje prostřednictvím doprovázejícího pedagogického pracovníka jejich bezpečnost a ochranu zdraví po dobu dopravy na a z akce, pokud se s jejich zákonnými zástupci nedohodne jinak. V průběhu soutěže zajišťuje BOZŽ organizátor, pokud z charakteru akce nevyplyne nutnost spolupráce se školou; doprovázející pedagogický pracovník je však povinen být na akci přítomen, sledovat její průběh a aktivity žáků, jež na akci doprovází (pokud to okolnosti dovolí).

Po dobu vlastní soutěže přebírá dohled nad účastníky organizátor soutěže. Ten vyhláší počátek a konec soutěže nebo přehlídky a zajišťuje podmínky pro bezpečnou účast dětí a žáků poskytnutím ochranných prostředků, náležitým vybavením soutěžních míst. Současně je povinen přihlížet k věku, fyzické a mentální vyspělosti účastníků.

V případě, že nebude organizátorem během akce zajištěna požadovaná úroveň BOZŽ, anebo bude charakter činností vykonávaných účastníky během soutěže či přehlídky představovat bezprostřední a vážné ohrožení jejich života nebo zdraví, je doprovázející pedagogický pracovník povinen neprodleně učinit opatření proti vzniku úrazu jemu svěřených osob, popř. je z akce odvolat.

3.9.4. Zahraniční výjezdy

Školy zodpovídají za BOZŽ při zahraničních výjezdech, které organizují v rámci vzdělávání nebo s ním přímo souvisejících činnostech. O konkrétních opatřeních a poučení žáků, případně jejich zákonných zástupců, se pořizuje před uskutečněním výjezdu záznam podepsaný jeho účastníky.

Mezi účastníky výjezdu do zahraničí zařadí škola pouze ty děti a žáky, kteří předloží písemný souhlas svého zákonného zástupce, a kteří budou mít uzavřené pojištění odpovědnosti za škodu platné na území příslušného státu a pojištění léčebných výloh v zahraničí nebo v případě výjezdu do členského státu Evropské unie budou mít Evropský průkaz zdravotního pojištění, popř. potvrzení tento průkaz nahrazující.

4. Zabezpečení chodu škol a školských objektů

4.1. Zajištění požární ochrany

Škola zabezpečuje řádné plnění požadavků zákona č. 133/1985 Sb., ve znění pozdějších předpisů, určených k prevenci vzniku požárů a k jejich rychlému zdolávání. Za tímto účelem škola přijímá vhodná organizační a technická opatření, obstarává a zabezpečuje v potřebném množství a schválených druzích věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení se zřetelem na požární nebezpečí provozovaných činností a provádí pravidelné kontroly a revize technických zařízení používaných ve školských objektech.

V závislosti na míře požárního nebezpečí a charakteristik provozovaných činností, objektů a zařízení je škola povinna v interním předpise stanovit vlastní organizaci požární ochrany včetně delegování konkrétních úkolů a povinností ve vztahu k dětem, žákům, vlastním zaměstnancům a osobám zdržujícím se s vědomím školy na jejich pracovištích. Začlenění činností podle požárního nebezpečí, stanovení vhodných preventivních opatření a pravidelné ověřování zavedených opatření provádí subjekt zajišťující plnění úkolů na úseku PO.

Škola soustavně vytváří a udržuje podmínky pro hašení požárů, pro záchranné práce a evakuaci osob, zejména pak udržuje trvale volné:

- příjezdové komunikace a nástupní plochy před školou pro potřeby požární techniky,
- průchodné komunikační prostory a únikové cesty (chodby, schodiště apod.) směřující k únikovým nebo nouzovým východům a označuje na nich směry úniku osob,
- přístupy k rozvodným zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, topení a produktovodům, k věcným prostředkům požární ochrany a k ručnímu ovládání požárně bezpečnostních zařízení.

Škola označuje pracoviště a ostatní místa ve školských objektech příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně i bezpečnosti a ochraně zdraví osob, a to včetně míst, na kterých se nacházejí věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení.

Zaměstnanci školy jsou povinni dodržovat technické podmínky a návody vztahující se k požární bezpečnosti výrobků nebo provozovaných činností. Pedagogičtí pracovníci v souladu se školním nebo vnitřním řádem, popř. s interním předpisem, v přiměřeném rozsahu a vhodným způsobem, seznamují děti a žáky se zavedenými bezpečnostními opatřeními a soustavně dohlížejí na jejich dodržování během vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech.

Každý, kdo zpozoruje požár, je povinen provést nutná opatření k jeho likvidaci, zamezení dalšího šíření nebo snížení závažnosti vzniklých škod, zejména pak s ohledem na zajištění ochrany životů a zdraví osob nebo majetku. Každý požár vzniklý při činnostech školy, na jejích

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

pracovištích nebo v jejich objektech stejně jako při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech je nutné bezodkladně oznámit územně příslušnému operačnímu středisku Hasičského záchranného sboru ČR a učinit o něm také zápis do požární knihy (provádí preventista PO nebo osoba pověřená ředitelem školy).

Škola a její zaměstnanci jsou povinni spolupracovat na vyšetřování příčin požárů a přijímat opatření proti jejich opakování.

4.2. Bezpečnost technických zařízení a vybavení školských objektů

Používat a ovládat technická zařízení, stroje, nářadí, technologické součásti a některá vybavení školských objektů stejně jako žebříky, zdvihací plošiny nebo motorové dopravní prostředky (dále jen „zařízení“) smějí pouze určené zaměstnanci školy, kteří byli pro tyto činnosti řádně proškoleni, popř. mají příslušnou odbornou kvalifikaci nebo zvláštní odbornou způsobilost a kteří jsou zdravotně a duševně způsobilí k těmto úkonům.

Zařízení je možné používat pouze k účelům a způsoby stanovenými jejich výrobcem (viz návod k používání/obsluze) a to tak, aby při jejich provozu, údržbě, čištění, skladování, demontáži apod. nemohlo dojít ke vzniku zranění, požáru, výbuchu, úniku provozních kapalin anebo ohrožení zdraví osob v důsledku nežádoucích emisí či jiných vnějších projevů zařízení.

Škola je povinna zajišťovat údržbu, kontroly, opravy, revize a zkoušky zařízení v rozsahu a způsobem stanoveným zvláštními právními předpisy, příslušnými ČSN nebo průvodní dokumentací k zařízení. Za tímto účelem se provádí zejména:

- kontroly provozuschopnosti zařízení před jeho použitím nebo uvedením do provozu dle průvodní dokumentace,
- periodické (následné) kontroly zařízení ve lhůtě nejméně 1x za 12 měsíců v rozsahu stanoveném místním provozním bezpečnostním předpisem,
- specializované zkoušky a revize ve lhůtách stanovených zvláštními právními předpisy nebo příslušnými ČSN.

O činnostech uvedených v tomto odstavci musí proveden zápis.

Za bezpečnost provozu technických zařízení (např. provádění běžné údržby, kontrol a čištění), jakož i používání přidělených OOPP a pracovních pomůcek pro práci na nich, zodpovídá uživatel, jemuž bylo zařízení svěřeno do péče nebo užívání, popř. jiný zaměstnanec školy písemně pověřený ředitelem.

Je přísně zakázáno jakýmkoli způsobem zasahovat do funkčních a bezpečnostních prvků zařízení, demontovat je, měnit anebo vyřazovat z provozu, jakož i používat na pracovištích školy zařízení, která nejsou v majetku školy (např. elektrická topidla, rychlovarné konvice, vařiče, tlakové lahve, ruční elektrické nářadí apod.).

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Školy jsou povinny vyžadovat od osob provádějících revize a provozní zkoušky vyhrazených technických zařízení doložení kopie platného osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti podle příslušného zvláštního právního předpisu, opravňující tyto osoby provádět uvedené revize a zkoušky.

Tam, kde to ukládá zvláštní právní předpis, jsou školy povinny vydat místní provozní bezpečnostní předpis (dále jen „MPBP“) upravující zejména pracovní technologické postupy a organizaci práce při používání zařízení, vymezení nebezpečný prostor okolo zařízení, pravidla pohybu zařízení a osob na pracovištích, kde se zařízení používá, způsoby údržby, seřizování, čištění, skladování zařízení apod. MPBP vypracovává subjekt zajišťující plnění úkolů v prevenci rizik na úseku BOZP za využití průvodní dokumentace k zařízení a doplňujících informací o způsobu jeho používání, skladování a údržbě.

Každé zařízení musí být vybaveno provozní dokumentací, která musí být uchovávána po celou dobu provozu zařízení.

4.3. Přípravenost na mimořádné provozní stavy a krizové situace

Škola přijímá opatření pro zdolávání mimořádných událostí (provozní havárie, požáry, povodně, výpadek infrastruktury, popř. jiná vážná nebezpečí), pro evakuaci nebo ukrytí dětí, žáků a zaměstnanců, pro poskytování první pomoci a pro řešení možných krizových situací podle požadavků zákona č. 239/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Škola je povinna zajistit a určit podle druhu činnosti, velikosti pracovišť, celkového počtu zaměstnanců, dětí a žáků potřebný počet zaměstnanců, kteří budou organizovat poskytnutí první pomoci, zajišťovat ohlášení vzniku mimořádné události, přivolání složek integrovaného záchranného systému (Hasičský záchranný sbor ČR, zdravotnická záchranná služba, Policie ČR, hygienická služba apod.) a organizovat nutné úkony pro zajištění ochrany životů a zdraví osob ve škole (např. evakuace nebo ukrytí v případě nouze). Škola je dále povinna zajistit řádné vyškolení a vybavení těchto osob v rozsahu odpovídajícím možným rizikům.

Škola ve spolupráci se subjekty zajišťujícími plnění úkolů v prevenci rizik na úseku BOZP a BOZŽ zpracovává a na vhodných místech rozmístí organizační směrnici obsahující pokyny pro bezpečné chování při krizových situacích a seznam důležitých telefonních čísel (např. zdravotnických zařízení, zařízení zajišťujících dopravu raněných, nemocných apod.). O provedených opatřeních škola informuje své pedagogické pracovníky a ostatní pověřené zaměstnance (např. preventisty PO, školníky aj.) a v přiměřeném rozsahu také děti a žáky.

Škola a subjekt, na jejímž pracovišti se uskutečňuje praktické vyučování, praktická příprava, exkurze nebo jiná aktivita organizovaná školou, musí zajistit, aby byly vytvořeny podmínky pro včasné poskytnutí první pomoci a lékařského ošetření při úrazech nebo náhlých onemocněních dětí, žáků a zaměstnanců školy provádějících stanovený doprovod či dozor.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Konkrétní preventivní a bezpečnostní opatření pro případ možných mimořádných událostí musí škola stanovit na základě výsledku posouzení rizik, které se provádí podle normy ČSN 73 4400 a zahrnuje:

- stanovení pravděpodobnosti vzniku bezpečnostních incidentů;
- analýza zranitelnosti;
- stanovení závažnosti následků na aktivech;
- stanovení úrovně rizik.

Tato analýza primárně uvažuje rizika spojená s trestnou činností proti osobám, jakými jsou:

- inzultace, verbální urážky nebo výhrůžky,
- šikana,
- vydírání nebo pokusy so vydírání, krádeže peněz,
- sexuální fyzické násilí,
- fyzické násilí za použití zbraně,
- fyzické násilí beze zbraně,
- použití výbušniny nebo pohružka uložení výbušniny,
- vzetí rukojmí,
- ohrožování za použití nebezpečných látek,
- únos, pokus o únos.

A dále rizika spojená s trestnou činností, jakými jsou:

- krádeže,
- destrukce nebo poškozování,
- falešné poplachy,
- obchod s drogami, konzumace drog,
- vniknutí neoprávněných osob do školy,
- nošení zbraní,
- okupování prostoru jednotlivci nebo skupinami osob.

5. Použité zdroje

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 91/1993 Sb. k zajištění bezpečnosti práce v nízkotlakých kotelnách, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 341/2014 Sb., o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 246/2001 Sb. o požární prevenci, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí

Vyhláška č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění pozdějších předpisů

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, č.j. 37 014/2005-25, ze dne 22. prosince 2005.

Analýza právních předpisů a metodických materiálů týkajících se problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků při školní výuce nebo souvisejících činnostech

Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních – Minimální standard bezpečnosti, č.j.: MSMT-1981/2015-1.

ČSN 73 44 00 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení. ÚNMZ, 2016

Skřehot P. a kol. Prevence nehod a havárií (2. díl) : mimořádné události a prevence nežádoucích následků. Výzkumný ústav bezpečnosti práce, T-Soft. 2009. ISBN 978-80-86973-73-8.

Truellová I. Aktuální údaje úrazovosti dětí v České republice. In *Prevence úrazů, otrav a násilí*. 2008.